

ŘÍZENÁ A REFLEKTOVANÁ PRAXE

Co

Pedagogická praxe probíhá ve **2. až 4. semestru** z jednoho nebo dvou oborů (podle jeho specializace). Každý student/ka absolvuje celkem **150 hodin řízené a reflektované praxe**. Praxe probíhá průběžně a tvoří podstatnou část studia, aby se významně propojila s teoretickým studiem.

Je rozdělena do čtyř částí:

A - 40 hodin, samostatná nebo párová výuka žáků

B - 30 hodin, pozorování nebo asistence ve výuce

C - 60 hodin, společné plánování a reflexe, uvádění do života školy provázejícím učitelem

D - 20 hodin, skupinová reflexe praxí na reflektivním semináři

Kde

Praxe probíhá ve škole, již vybere student/ka společně s didaktikem/didaktičkou, ideálně **z nabídky spolupracujících škol** (viz [web ICV](#)). Jedná se o síť škol, resp. zcela konkrétních provázejících učitelů a učitelek daného předmětu na ZŠ a SŠ, s nimiž didaktik dlouhodobě spolupracuje.

V případě, že by student/ka rádi zvolili jinou školu, je třeba její výběr vždy předem konzultovat s didaktikem/didaktičkou a získat souhlas. Je nutné myslet na to, že didaktik musí školu navštívit v rámci **hospitace**, tedy měla by být co nejlépe dostupná.

S odbornými oborově-didaktickými dotazy (výběr školy, konzultace harmonogramu, průběh praxe atp.) se obraťte na své didaktiky, s organizačními záležitostmi (smlouvy atp.) se obraťte na PhDr. Gabrielu Paráčkovou (gabriela.parackova@upol.cz).

Kdy

Harmonogram studia:

- 1.-2. semestr – **semináře** na fakultě (Pedagogika a Psychologie, Didaktiky)
- 2.-3. semestr – praxe **část B** (pozorování a asistence ve výuce, 30 h) a **polovina části C** (reflexe pozorování a asistence, uvádění do života školy, 30 h).
- 3.-4. semestr – praxe **část A** (samostatná nebo párová výuka žáků, 40 h) a druhá polovina **části C** (reflexe výuky, plánování výuky, uvádění do života školy, 30 h).
- 3.-4. semestr – **část D**, 20 hodin reflexe praxí na Reflektivním semináři na fakultě, blokově, 10x 2 h.

Před zahájením praxe probíhá **konzultace s didaktikem/didaktičkou**, jejímž cílem je vyjasnění harmonogramu praxe, průběhu praxe, povinností na praxi a pravidel vzájemné komunikace během realizace praxe a způsobu poskytování zpětné vazby. Na konzultaci může být **pozván provázející učitel a učitelka**, například online.

Jak

V průběhu praxe student/ka vytváří **učitelské portfolio** podle kritérií a požadavků zadaných garantem oborové didaktiky a s ohledem na kompetence popsané v Kompetenčním rámci absolventa a absolventky učitelství. Vede reflektivní deník, vytváří zpětnou vazbu k pozorovaným hodinám, připravuje vyučovací hodiny, reflektuje realizované hodiny a provádí sebereflexi, vytváří si databanku aktivizačních metod a forem práce, databanku didaktických pomůcek, analyzuje učebnice využívané ve škole k danému předmětu a reflektuje způsoby školní komunikace.

Portfolio by mělo tedy obsahovat např.:

- zápisy z náslechlů a jejich rozборы, reflexi pozorovaných hodin
- přípravy vyučovacích hodin
- reflexi vyučovacích hodin
- databanku didaktických metod
- databanku didaktických pomůcek (texty, videa, cvičení apod.)
- rozbor učebnic používaných na škole
- rozbor ŠVP a tematických plánů
- kazuistiku k vybranému tématu pedagogicko-psychologického základu (školní třída jako sociální skupina, rizikové chování, podpůrná opatření, komunikace s rodiči, klima školy a třídy atd.)
- reflektivní deník
- apod. (kreativně se meze nekladou, portfolio je především výsledkem vlastní práce a výstupem, který má v budoucnu pomoci Vám jako nastupujícímu učiteli)

Základní informace a dokumenty

Základem studia učitelské způsobilosti je **Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství** (KRAU), přijatý v říjnu 2023 MŠMT jako součást probíhající reformy přípravy budoucích učitelů. KRAU je pro naše studenty a studentky učitelství důležitým dokumentem, k němuž se v průběhu celého svého studia vztahují, podle nějž sebehodnotí své pokroky a podle nějž jsou také hodnoceni. Dokument je k dispozici zde: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/kompetencni-ramec-absolventa-ucitelstvi>

a informace ke studiu učitelské způsobilosti na FF UP najdete v případě potřeby zde: <https://www.ff.upol.cz/icv/ucitelska-zpusobilost/>

Název předmětu v oblasti řízené a reflektované praxe:	ŘÍZENÁ A REFLEKTOVANÁ PRAXE								
Celkový rozsah (vyuč. hod.):	150	A:	40	B:	30	C:	60	D:	20
Lektoři:	oborový didaktik/čka, lektor/ka pedagogiky a psychologie jako konzultant/ka praxe								
Cíle předmětu a jejich návaznost na Kompetenční rámec:	Účastník vzdělávání si v průběhu praxe rozvíjí kompetence definované Kompetenčním rámcem absolventa a absolventky učitelství a pomocí portfolia a reflektivních a evaluačních nástrojů průběžně mapuje ve spolupráci s provázejícím učitelem a lektorem								

praxe jejich posilování. Posiluje **kompetenci 1** tím, že využívá znalosti a dovednosti vyučovaného oboru, opírá se o recentní vědecké poznání a oborové zdroje informací, posiluje svou orientaci ve vztahu oboru a kurikula, trénuje zprostředkování oboru žákům a žákyním v souladu s jejich vzdělávacími potřebami, vytváří si portfolio vyučovacích metod a učebních prostředků, vč. digitálních nástrojů, a ověřuje si jejich efektivní využívání. Posiluje **kompetenci 2** tím, že nastavuje dlouhodobé a krátkodobé cíle na základě znalostí oboru a kurikula, poznává vzdělávací potřeby a aktuální úroveň každého žáka a žákyně, zohledňuje potenciál žáka a žákyně, učí se vytvářet podporující podmínky pro jejich dosahování cílů, vede žáky a žákyně k porozumění cílům výuky, plánuje výuku tak, aby vedla k aktivnímu zapojení žáků a žákyň, využívala různorodé fyzické i digitální metody a organizační formy práce. Cvičí dovednosti, které mu umožní podporovat zvědavost a motivaci žáků. Učí se vést efektivně výuku, průběžně zjišťovat míru porozumění žáků a žákyň, sledovat jejich potřeby, vyhodnocovat a reagovat na ně. Buduje dovednosti související s reflexí výuky. Posiluje **kompetenci 3**, když rozlišuje předpoklady pro tvorbu bezpečného prostředí, posiluje dovednosti související s pravidly respektující komunikace, učí se podporovat pozitivní vztahy a spolupráci, aktivně dává najevo svůj respekt vůči odlišnostem a vede k němu žáky a žákyně, učí se identifikovat rizikové chování žáků, vč. slovní a fyzické agrese a poznávat způsoby řešení. Sleduje a reflektuje vliv uspořádání fyzického a digitálního prostředí na učení a učí se efektivně je ovlivňovat na podporu učení žáků a žákyň. Posiluje **kompetenci 4**, tím že pro hodnocení používá různorodé metody, stanovuje kritéria a zdokonaluje se v poskytování popisné zpětné vazby, vede žáky k sebehodnocení a poskytuje a přijímá zpětnou vazbu, učí se vytvářet příležitosti pro reflexi učení žáků a žákyň a vyhodnocování procesu vlastního učení. Posiluje **kompetenci 5**, spolupracuje s kolegyněmi a kolegy ve prospěch žáků a žákyň, sdílí, reflektuje, vyučuje tandemově, komunikuje s respektem, spolupracuje s rodiči. Posiluje **kompetenci 6** tak, že promýšlí své profesní sebepojetí, systematicky je rozvíjí a formuluje a průběžně upravuje svou učitelskou vizi, stanovuje rozvojové cíle. Posiluje a trénuje dovednosti související s odpovědností, etickým rámcem, demokratickými hodnotami a jedná v souladu s profesní etikou. Učí se pečovat o své duševní zdraví, seznamuje se se zásadami psychohygieny.

Po absolvování předmětu budou účastníci vzdělávání schopni:

- využívat znalosti a dovednosti ve vyučovaných oborech, didakticky je transformovat a srozumitelně a správně je zprostředkovávat žákům a žákyním /kompetence 1.1, 1.2/;
- nastavovat cíle na základě znalosti oboru, kurikula a s ohledem

	<p>na znalost vzdělávacích potřeb a úrovně každého žáka a žákyně, tak aby mohlo dosahovat stanovených cílů /kompetence 2.1/;</p> <ul style="list-style-type: none">- plánovat, vést a reflektovat výuku tak, aby do ní byli žáci a žákyně aktivně zapojeni, využívat různorodé metody, výukové prostředky ve fyzickém i digitálním prostředí /kompetence 2.2-2.5/;- vytvářet bezpečné prostředí, vést žáky a žákyně ke spolupráci, vytvářet vhodně fyzické i digitální prostředí, v němž se učení odehrává /kompetence 3.1-3.3/;- používat kritériální hodnocení, popisnou zpětnou vazbu, různorodé metody a formy hodnocení, podporovat sebeevaluaci, přijímat hodnocení ze strany žáků a žákyně /kompetence 4.1-4.3/;- spolupracovat s kolegyněmi a kolegy, sdílet, společně reflektovat, komunikovat s rodiči a zákonnými zástupci a používat vhodné komunikační strategie /kompetence 5.1, 5.2/;- systematicky pracovat na svém profesním sebepojetí, seberozvoji, respektování etických principů a péči o duševní zdraví /kompetence 6.1, 6.2, 6.3/.
<p>Způsoby řízení a reflexe praxe:</p>	<p>V průběhu praxe používá účastník a účastnice vzdělávání několik nástrojů k průběžné sebereflexi a vyhodnocování budování kompetencí. Vedle evaluačního a sebeevaluačního nástroje, který používá v průběhu celého studia, si v průběhu praxe (část A, B, C) účastník vzdělávání vytváří profesní portfolio podle kritérií a požadavků zadaných lektorem či lektorkou pedagogiky a psychologie a didaktikem: vede reflektivní deník, vytváří kazuistiku k vybranému tématu, které vychází těsně z kompetenčního rámce, vytváří zpětnou vazbu k následům (kritéria pro pozorování), plánuje výuku, stanovuje cíle, vede výuku (párově a samostatně), reflektuje realizované hodiny a provádí sebereflexi, vytváří si databanku aktivizačních metod a forem práce, databanku didaktických pomůcek, analyzuje učebnice využívané ve škole k danému předmětu, pozoruje školní komunikaci. Portfolio vzniká v kooperaci s provázejícím učitelem a učitelkou a didaktikem a didaktičkou a rozbor portfolia je součástí závěrečné ústní zkoušky nebo rozhovoru o závěrečné písemné práci.</p> <p>Provázející učitel je seznámen s Kompetenčním rámcem a kurikulem účastníka vzdělávání, používá vhodné metody vedení reflexe a reflektivního dialogu (ALACT-Model, Korthagen) a popisnou a formativní zpětnou vazbu při poskytování průběžné reflexe po výuce ve škole. Reflexe probíhá po každé vyučovací jednotce.</p> <p>Hospitace didaktiků/didaktiček probíhají nejméně dvakrát během vzdělávacího programu u každého účastníka. Hospitace se soustředí</p>

	<p>především na část A (samostatná nebo párová výuka žáků). Po každé hospitaci (1 h) následuje tripartitní reflexe výuky (1 h, didaktik – účastník vzdělávání – provázející učitel). Reflexe hospitace je součástí portfolia.</p> <p>Reflektivní seminář (část D) slouží ke sdílení zkušeností účastníků vzdělávání mezi sebou a k jejich řízené reflexi a sebereflexi pod vedením didaktika/didaktičky. Cílem je naučit účastníky přemýšlet o vlastní práci, učit se z vlastní činnosti, nebát se identifikovat chyby a využít je pro vlastní učení. Reflektivní seminář se soustředí zejména na reflexi části A (samostatná a párová výuka), a to prostřednictvím prezentace konkrétních situací z výuky, příprav, zkušeností a jejich reflexe, sebereflexe a skupinové diskuse. Teoreticky a prakticky se opírá o ALACT-model (Korthagen 2001), na konkrétních příkladech ze zkušenosti účastníků se modelují fáze evaluačního cyklu a účastníci se prakticky učí zautomatizovat reflektivní cyklus. Účastníci aktivně využívají popis kompetencí a jejich jednotlivých úrovní a „kartičky kompetencí“ (MŠMT, verze říjen 2023). Účastníci v semináři využívají dokumentaci z praxe a zejména reflektivní deník, který si vedou v průběhu praxe a který je součástí portfolia. Didaktik/čka využívají v semináři hospitace a tripartitní reflexi výuky s účastníkem vzdělávání a provázejícím učitelem. Na reflektivní seminář jsou přizváni provázející učitelé. Reflektivní seminář se soustředí na rozvoj kompetence 2.5 (reflektuji výuku a vyhodnocuji dosahování stanovených cílů), a zároveň má potenciál zahrnout všechny další specifické kompetence, pokud je na základě příkladů a zkušeností do semináře přinášejí sami účastníci.</p>
Způsob ověření naplnění cílů účastníky:	Zápočet
Stručná anotace předmětu:	<p>Organizace a hodinová dotace: Pedagogická praxe je účastníkem a účastníci vzdělávání absolvována v průběhu 2. až 4. semestru. Každý účastník musí absolvovat 150 hodin řízené a reflektované praxe, která je rozdělena do oblastí A (40 VH, samostatná nebo párová výuka žáků), B (30 VH, pozorování nebo asistence ve výuce), C (60 VH, reflexe a plánování, uvádění do života školy), D (20 VH, skupinová reflexe praxí na reflektivním semináři). Minimálně 70 hodin (A + B) je realizováno v přímé výuce žáků a žákyň.</p> <p>Praxe má průběžnou podobu a probíhá po podstatnou část studia, tak aby se podstatným způsobem propojila s ostatními předměty. Účast na praxi je 100 %.</p> <p>Praxe (část A, B, C) probíhá ve škole zajištěné garantem studia. FF UP jako poskytovatel vzdělání vstoupil do projektu pokusného ověřování Systému podpory provázejících učitelů (MŠMT), navazuje tak na dříve vybudovanou síť spolupracujících učitelů a škol a systematicky pokračuje v budování kvality provázejících učitelů. Praxe se uskutečňuje se v kooperaci didaktika, lektora praxe a provázejícího učitele. Ve škole, v níž je účastník studia zaměstnán,</p>

může vykonat 50 hodin z oblasti A a B v případě, že je zajištěna reflexe této praxe.

Část D (reflektivní seminář) probíhá na univerzitě pod vedením didaktika, který přizve provázejícího učitele.

Harmonogram praxe:

Před zahájením praxe proběhne **konzultace** účastníka vzdělávání s didaktikem, k níž je přizván provázející učitel. Cílem konzultace je vyjasnění harmonogramu praxe, průběhu praxe, povinností na praxi a pravidel vzájemné komunikace během realizace praxe a způsobu poskytování zpětné vazby.

V průběhu 2.-3. semestru absolvuje účastník vzdělávání průběžně a na základě možností daných harmonogramem akademického roku na straně poskytovatele vzdělávání a možností školy s ohledem na její potřeby a na průběh školního roku **část B** (pozorování a asistence ve výuce, 30 h) a **polovinu části C** (reflexe pozorování a asistence, uvádění do života školy, 30 h).

V průběhu 3.-4. semestru absolvuje účastník vzdělávání průběžně a na základě možností daných harmonogramem akademického roku na straně poskytovatele vzdělávání a možností školy s ohledem na její potřeby a na průběh školního roku **část A** (samostatná nebo párová výuka žáků, 40 h) a druhou polovinu **části C** (reflexe výuky, plánování výuky, uvádění do života školy, 30 h).

V 3. a 4. semestru realizuje **část D**, 20 hodin reflexe praxí na Reflektivním semináři, který probíhá jako jediná část praxe mimo školu pod vedením didaktika s přizváním provázejícího učitele. Způsob vedení reflexe na reflektivním semináři je popsán výše. Seminář se koná blokově v průběhu 3. a 4. semestru v modelu 10 x 2h a součástí posledního bloku reflektivního semináře je i závěrečná reflexe praxe, na niž jsou přizváni provázející učitelé.

Studijní

literatura/zdroje/pomůcky:

Janík, T. – Slavík, J. – Najvar, P. – Češková, T.: *Metodika 3A: nástroj pro reflexi výuky a hodnocení její kvality*, Brno 2022.

Korthagen, Fred: *Jak spojit praxi s teorií: didaktika realistického vzdělávání učitelů*, Brno 2011.

Spilková, V., Tomková, A. a kol.: *Kvalita učitele a profesní standard*. Praha 2010.

Tomková, A.: *Portfolio v perspektivě reflektivně pojatého vzdělávání učitelů*. Praha 2018.